

Podstata ekonomiky

—

základní pojmy

Pojem
EKONOMIE
a
EKONOMIKA

EKONOMIE

- kořeny v antickém Řecku a starověkém Římě /zprávy o směně, obchodu a penězích z tohoto období/
- slovo pochází z řeckého *oikonomia*: oikos – dům, nomos – řídit a znamenalo původně „vedení domácnosti“
- EKONOMIE = společen. věda /teoretická/ ovlivňující ekonom. praxi /= ekonomiku , tj. reálný hospodářský život společnosti /
- jako vědní disciplína vzniká ve druhé polovině 18. stol.

- objasňuje zákonitosti hospodářské činnosti lidí
- zkoumá zákony fungování:
 - trhu a výroby
 - rozdělování a oběhu bohatství ve společnosti

Členění ekonomie

- z hlediska ekonom. chování a rozhodování jednotlivců, domácností, firem (podniků) nebo státu dělíme ekonomii na mikroekonomii a makroekonomii

MIKROEKONOMIE

- zkoumá fungování jednotl. ekonom. subjektů
/občan, domácnost, firma, banka, atd. /
- objasňuje pojmy :
 - nabídka
 - poptávka
 - náklady, výnosy
 - ceny
 - hospodářský výsledek
 - atd.

MAKROEKONOMIE

- zkoumá fungování ekonomiky jako celku /např. státu/
- sleduje zákl. ekonom. veličiny, které charakterizují vyspělost ekonomiky:
 - HDP
 - hospodář. růst
 - cen. hladina
 - inlace
 - nezaměstnanost
 - atd.

EKONOMIKA

- ekonom. praxe / = reál. život ve společ., kde se vyrábí,
nakupuje, prodává atd./
- hospodářská činnost určitého subjektu /např. státu,
organizace, jednotlivce atd./
- podstatou každé ekonomiky je uspokojování lidských potřeb

Základní ekonomické pojmy

- Základní ekonomické otázky
- Ekonomické systémy
- Subjekty ekonomických systému
- Potřeby
- Statky
- Služby
- Hospodářský proces

1. Základní ekonomické otázky

- každá společnost musí mít pro své ekonom.
fungování nastolený řád /systém/, kterým reguluje
ekonom. vztahy ve společnosti
- zavedený ekonom. systém v dané spol. je výsledkem
odpovědí na 3 zákl. ekonom. otázky:

1. Základní ekonomické otázky

- co a kolik se má vyrábět – tzn. jaké výrobky a v jakém množství
- jak vyrábět, jakou technologií a s jakými výrobními prostředky vyrábět
- pro koho vyrábět – tzn. kdo bude spotřebitelem, jak rozdělit vyrobené statky mezi lidi ke spotřebě

2. Ekonomické systémy

■ Zvykový systém – ekonom. rozhodování a chování člověka se řídí dle zvyků, obyčejů a tradic (dávná historie – prvobyt. pospol. spol., v součas. např. u nás prodej vánočních kaprů, primit. kmeny v J Am., centr. Afr., Austr.)

2. Ekonomické systémy

- Příkazový systém / nebo-li centrální plán.
ekonomika/ - stát rozhoduje o všech hospodář.
otázkách prostřednictvím příkazů (např.
pětileté plány), základem je společ. vlastnictví
výrobních prostředků /příkl. socialistic. státy
2. pol. 20. stol./

2. Ekonomické systémy

- Tržní systém /soukr. vlastnictví/ – liberální,
neregulovaná ekonomika, řízená tzv. tržním
mechanismem – tj. nabídkou a poptávkou po zboží,
na kterou má vliv pouze trh, bez jakýchkoliv zásahů
ze strany státu

2. Ekonomické systémy

- Smíšený systém – převládá tržní systém /tzn. soukr. vlastnictví/ vedle něj menší sektor veřejného vlastnictví /stát má pod kontrolou určitá strateg. odvětví– zbrojení, energetika, soc. a zdravot. péče, školství atd./ = zasahy státu do tržního prostředí /zmírňují dopady tržního systému/

3. Subjekty ekonomických systémů

- Domácnost – subjekt, který:
 - uspokojuje své potřeby
 - nakupuje výrobky a služby
 - prodává svou pracovní sílu
 - cílem je maximalizace svého užitku

3. Subjekty ekonomických systémů

■ Firma – subjekt, který:

- prodává výrobky a služby
- nakupuje výrobní faktory
- cílem je maximalizace svého zisku

3. Subjekty ekonomických systémů

■ Stát – subjekt, který:

- vybírání daně
- sestavuje státní rozpočet
- přerozděluje veřejné finance
- vytváří legislativu

4. Potřeby

■ cílem čl. prožít dlouhý, bohatý a šťastný život.

→ proto nutné uspokojit určité požadavky

/např. jíst, pít, oblékat se, bydlet atd./ →

neuspok. požadavku = vznik potřeby = pocit

nedostatku, který chceme odstranit

Členění potřeb:

- 1. Podle naléhavosti uspokojování
- Nezbytné:
 - jsou podmínkou existence člověka
 - musí být uspokojeny na prvním místě
 - potřeba jídla, pití, dýchání, spánku, bydlení atd.
 - vyplývají z biologické podstaty člověka

Členění potřeb:

■ Zbytné:

- člověk bez nich může existovat
- usnadňují a zpřjemňují život
- např. sport, kultura, luxus, cestování,
atd.

Členění potřeb:

■ 2. Podle charakteru

- Hmotné /materiální, fyzické/ – např. potřeba jíst, bydlet, oblékat se, atd.
- Nehmotné /duševní/ – např. potřeba bezpečí, lásky, kultury, svobody, přátelství, vzdělání, atd.

Členění potřeb:

■ 3. Podle toho koho se týkají

- Individuální = potřeby jednotlivce /např. koupit si nové boty, být přijat ke studiu, atd./
- Společenské (kolektivní) – potřeby celé společnosti
= péče o občany /vzdělávání, zdravotnictví,
bezpečnost (policie), zabezpeč. pitnou vodou apod.

5. Statky /výrobky/

- pomocí statků a služeb uspokojujeme
potřeby
- statky = věci /např. mléko, chléb, boty,
automobil, kniha, atd./ obvykle vznikající v
procesu výroby /proto výrobky/

5. Statky /výrobky/

■ 1. Podle dostupnosti

– Statky ekonomické /vzácné/

– Statky volné

5. Statky /výrobky/

- Statky ekonomické (vzácné) – produkty hospodářské činnosti (výroby = lidské práce), vyrábí se omezené množství → proto jsou vzácné
 - pro vlastní spotřebu (např. doma upletený svetr, upečené koláče, atd.)
 - pro cizí spotřebu (určené pro prodej = zboží, např. auto, TV, nábytek, boty, atd.)

5. Statky /výrobky/

- Statky volné
- nacházejí se volně v přírodě
- nevyrábějí se (např. voda, vzduch, nerosty, déšť, atd.)
- nemusí se za ně platit

5. Statky /výrobky/

■ 2. Podle charakteru

- Statky hmotné – mají fyzickou podobu /např. jídlo, byt, oblečení, atd./
- Statky nehmotné – nemají fyzickou podobu /např. znalosti, dovednosti, vlastnosti, duševní výtvary člověka, software, know-how, atd./

5. Statky /výrobky/

■ 3. Podle spotřeby

- Statky spotřební (nevýrobní) – slouží ke konečné spotřebě = spotřební předměty (např. potraviny, oblečení, auto, atd.)
- Statky kapitálové (výrobní) – slouží k další výrobě (např. materiál, suroviny, stroje, zařízení, atd.)

5. Statky /výrobky/

- ❑ Nemovitosti – věci spojené se zemí pevným základem (budovy, pozemky, stavby)
- ❑ Movité věci – všechny ostatní statky (jsou přemístitelné)

6. Služby

- cílevědomé cizí činnosti, které uspokojují lidské potřeby
- Věcné služby
- Osobní služby
- Placené služby
- Neplacené služby
- Veřejné

6. Služby

- Věcné služby – slouží k navrácení původních funkcí výrobku a k údržbě věcí - praní, čištění, opravy, malování bytu atd.
- Osobní služby – bezprostředně se váží k člověku - služby zdravotní, školské, kulturní, rekreační, bankovníctví, pojišťovnictví, kadeřnictví, kosmetika atd.

6. Služby

- Placené služby – jsou poskytovány za úplatu, např. čistírny a prádelny, osobní trenéři, fotografování, výroba klíčů atd.
- Neplacené služby – jsou poskytovány bezplatně, např. poradenská služba v obchodě, balení zboží atd.

6. Služby

- Veřejné statky a služby
 - např. chůze po vydlážděném chodníku, užívání veřejného osvětlení, odpočinek v městském parku, získání vzdělání ve státních školách, atd.
- tyto veřejné statky a služby platí stát
- peníze na jejich úhradu však získává převážně z daní občanů (tedy i tyto statky platíme, avšak nepřímo)

7. Hospodářský proces

■ Zjednodušeně:

- výroba statků za úhradu
- proces se neustále opakuje

■ Odborně:

- výroba statků /např. ve výrob. podniku/, jejich rozdělení (tj. určení kde, kdy a k čemu se použijí), násled. směna (např. výrobce prodá výrobek do obchodu a ten obyvatelstvu) a spotřeba (např. obyvatelstvem, podniky a jinými organizacemi)

Fáze hospodářského procesu

1. Výroba
2. Rozdělování a přerozdělování
3. Směna
4. Spotřeba

7. Hospodářský proces

1. Výroba

- = uvědomělá činnost, při které člověk přetváří přírodu ve statky a služby
- Dva typy výroby:
 - naturální = výrobky pro vlast. spotřebu (např. doma upečený chléb, upletený svetr, atd.)
 - zbožní = výrobky určeny pro směnu na trhu (PC, auto, nábytek, pračka apod.).

7. HP : 1. Výroba - zboží

- Moderní hospodářství založeno na zboží
výrobě
- Většina výrobků vyráběna pro uspokojování
potřeb jiných lidí
- Výsledkem výroby statky a služby, tzv.
výstupy – výrobky $\neq$ zboží/

7. HP : 1. Výroba - zboží

■ Zboží = výrobek, který je určen ke směně

■ U zboží rozeznáváme:

– užitnou hodnotu

■ spočívá ve schopnosti uspokojovat lidské potřeby
(svetr hřeje, pečivo nasytí, nápoje doplní potřebnou vodu, atd.)

– směnnou hodnotu

■ projevuje se v ceně zboží

■ je vyjádřena v penězích

■ umožňuje vzájemné hodnotové porovnání různých druhů zboží (např. srovnání hodnoty rohlíku a motorky)

7. HP : 1. Výroba - Výrobní faktory

■ K výrobě jsou potřebné:

– Výrobní faktory /výrobní činitelé/, tzv. vstupy:

- Lidská práce
- Přírodní zdroje
- Kapitál
- Informace

OTÁZKY K OPAKOVÁNÍ

- 1. Co je to výroba?
- 2. Které výrobní faktory jsou k výrobě potřebné?
- 3. Co je výsledkem výroby?
- 4. Jaké typy výroby rozlišujeme?

7. HP: 2. Výrobní faktory

Práce

- = cílevědomá lidská činnost vytvářející statky a služby
- práce = vzácný výrobní faktor → to ovlivňuje její cenu na trhu práce
- cenou práce je mzda
- velikost mzdy je ovlivňována:
 - množstvím a kvalitou práce
 - kvalifikací
 - poptávkou po určitém druhu prac. činnosti na trhu práce
- Pracovní síla = souhrn fyzických a duševních schopností člověka konat práci

7. HP: 2. Výrobní faktory

Práce - druhy

- Podle toho, zda je vynakládána práce svalů nebo mozku:
- a) Fyzická – práce svalů, např. práce dělníka
- b) Duševní – člověk používá svého myšlení, např. práce spisovatele, učitele

7. HP: 2. Výrobní faktory

Práce - druhy

- Podle toho, zda vznikají nové hodnoty či nikoliv:
- a) Mechanická – práce se neustále opakuje podle určitého pracovního postupu (práce rutinní), např. práce v pásové výrobě – montáž automobilů
- b) Tvůrčí – práce se nedá opakovat podle určitého postupu, vznikají nové hodnoty, např. práce architekta

7. HP: 2. Výrobní faktory

Práce - druhy

- Podle kvalifikace:
- a) Kvalifikovaná – k práci je potřeba určitých znalostí, dovedností a zkušeností, např. práce instalatéra
- b) Nekvalifikovaná – není potřeba kvalifikace, např. práce kopáče

Výrobní faktory

Práce - druhy

- Podle toho, zda vznikají statky a služby či nikoliv:
- a) Produktivní – vznikají statky i služby, výsledky jsou hmotné, např. práce pekaře
- b) Neproduktivní – nevznikají statky ani služby, výsledky jsou nehmotné, např. práce úředníka

Uved'te další příklady jednotlivých druhů práce:

- Fyzická: ...
- Duševní: ...
- Mechanická: ...
- Tvůrčí: ...
- Kvalifikovaná: ...
- Nekvalifikovaná: ...
- Produktivní: ...
- Neproduktivní: ...

7. HP: 2. Výrobní faktory

Práce – další pojmy

■ Produktivita práce = výkon, účinnost práce za určitý

čas

– ve výrobě = množství vyrobených výrobků za určitý čas

– v obchodě = množství prodaného zboží v Kč za určitou

časovou jednotku

7. HP: 2. Výrobní faktory

Práce – další pojmy

- Dělbba práce = rozdělení pracovních činností mezi jednotlivce
- Dělbba práce umožňuje specializaci (omezení jednotlivce na určitý druh práce) a předpokládá kooperaci (spolupráci)
- PŘÍKLAD:
 - Ve čtyřčlenné domácnosti existuje tato dělba práce: matka s dcerou připravují jídlo, starají se o úklid a praní oděvů pro všechny členy domácnosti. Otec a syn udržují a opravují zařízení domácnosti. Všichni členové domácnosti se podílejí na větších nákupech potřebného zboží, nezbytného pro fungování domácnosti.

Výrobní faktory

Práce – Úloha č. 2

- Na základě předcházejícího příkladu uveďte
možnosti specializovaných činností (dělby práce)
zaměstnanců v hypermarketu.

7. HP: 2. Výrobní faktory

Práce – trh práce

- Místo, kde zaměstnanci /příp. nezaměst./nabízejí svoji práci a zaměstnavatelé práci poptávají
- Trh práce tedy ovlivňuje:
 - nabídka pracovních sil /tj. zaměstnanci, nezaměstnaní/
 - poptávka po pracovních silách /zaměstnavatelé/

7. HP: 2. Výrobní faktory

Práce – trh práce

■ 1. Není-li na trhu dostatek pracovních sil, mají

zaměstnavatelé dvě možnosti:

- Zvyšovat produktivitu práce – zajistit, aby pracovní síla při vynaložení stejné práce vyrobila více (např. zavedením nových technologií, změnou organizace práce atd.)
- Povolat pracovní síly ze zahraničí

7. HP: 2. Výrobní faktory

Práce – trh práce

■ 1. Není-li na trhu dostatek pracovních sil, mají

zaměstnavatelé dvě možnosti:

- Zvyšovat produktivitu práce – zajistit, aby pracovní síla při vynaložení stejné práce vyrobila více (např. zavedením nových technologií, změnou organizace práce atd.)
- Povolat pracovní síly ze zahraničí

7. HP: 2. Výrobní faktory

Práce – trh práce

- 2. Pokud pracovní síla není využita, vzniká nezaměstnanost
- V zásadě rozlišujeme:
 - Dobrovolnou nezaměstnanost – lidé pracovat nechtějí a to z různých důvodů
 - Nedobrovolnou nezaměstnanost – lidé pracovat chtějí, ale nemohou najít práci

Výrobní faktory

Práce - Otázky k opakování

- 1. Co je to práce?
- 2. Co je to pracovní síla?
- 3. Co je cenou práce a čím je ovlivňována?
- 4. Jaké druhy práce znáte?
- 5. Co je to produktivita práce?
- 6. Co je to dělba práce, specializace a kooperace?
- 7. Co ovlivňuje trh práce?
- 8. Jak mohou firmy řešit nedostatek pracovních sil na trhu práce?
- 9. Jaký je rozdíl mezi dobrovolnou a nedobrovolnou nezaměstnaností?

7. HP: 2. Výrobní faktory

2. Přírodní zdroje

- zdroje, které jsou dílem a darem přírody a člověk je využívá k uspokojování svých potřeb
- Půda
- Neobnovitelné PZ
- Obnovitelné PZ

7. HP: 2. Výrobní faktory

2. Přírodní zdroje

■ Půda – využití:

- zemědělská výroba
- lesnická výroba
- stavebnictví /bydlení, továrny, sklady aj./
- doprav. infrastruktura /výstavba komunikací,
parkovišť/

7. HP: 2. Výrobní faktory

2. Přírodní zdroje

■ Neobnovitelné PZ - zdroje, které se spotřebováváním v přírodě vyčerpají /jejich obnova mnoho tis. roků/

– fosilní paliva /uhlí, ropa, zemní plyn/

– rašelina

– rudý /obecné kovy = měď, zinek, cín aj., drahé

kovy = zlato, stříbro, platina aj. /

– jaderná energie /uran/

7. HP: 2. Výrobní faktory

2. Přírodní zdroje

■ Obnovitelné PZ - zdroje, které se při postupném spotřebování částečně nebo úplně obnovují a to samy nebo za přispění člověka

– Slunce – sluneční energie /solár. elektrárny/

– Vítr – větrná energie /větrné elektrárny/

– Voda – vodní energie /vodní elektrárny/

7. HP: 2. Výrobní faktory

2. Přírodní zdroje

- **Horká pára, prameny** - geotermální energie /výroba elektřiny z tepelné energie z nitra Země, výstavba ve vulkanicky aktivních oblastech - Island, Itálie, Nový Zéland/
- **Biomasa** - organická hmota vznik. prostř. slunečního záření a fotosyntézy
 - **Rostlinná** /rostliny, bakterie, sinice, houby, živočichové/
 - **Průmyslová** /dřevo, sláma, zeměděl. zbytky, komunál. odpad atd./

7. HP: 2. Výrobní faktory

3. Kapitál

- **Pojem kapitál si vysvětleme na konkrétním příkladu:**
- Student má posledních 200 Kč a přemýšlí, jak je využít. Po zralé úvaze se rozhoduje mezi těmito možnostmi:
- a) pozve přítelkyni na večeři
- b) koupí si zahradnické nůžky, ostříhá plot několika zákazníkům a teprve za vydělané peníze pozve svou přítelkyni na večeři
- **Otázka: Ve které, ze dvou možností, jde o vložený kapitál?**

7. HP: 2. Výrobní faktory

3. Kapitál

■ Komentář:

- V případě a) 200 Kč nenazveme kapitálem.
- V případě b) 200 Kč kapitálem budou, protože díky nim student peníze vydělal
 - Také je třeba si uvědomit, že nůžky může student použít opakovaně
 - Má tedy možnost si vydělat další peníze
 - Jeho kapitál má tedy relativně dlouhodobou povahu

7. HP: 2. Výrobní faktory

3. Kapitál

- prostředky, jež jsou použity jako vstup do další výroby s cílem dosažení zisku či vyšších výnosů nebo úroků v budoucnu
- Zdroje kapitálu:
 - Vlastní:
 - vklad soukr. vlastníka
 - vklady společníků /v s.r.o./
 - vklad státu, např. do stát. podniku
 - vklad členů družstva

7. HP: 2. Výrobní faktory

3. Kapitál

■ Zdroje kapitálu:

- Cizí = kapitál, který jsme si vypůjčili a musíme ho do určité doby vrátit. např. bankovní úvěr, hypotéka atd.

■ 2 formy kapitálu:

■ Hmotný (věcný, výrobní) kapitál = všechny statky, které člověk používá k výrobě, je výsledkem lidské práce

- výrobní nástroje a stroje - šicí, obráběcí aj.
- suroviny a polotovary pro další zpracování (ruda v hutích, bavlna v přádelnách, látka na šití oděvů aj.)
- budovy, haly, sklady
- dopravní prostředky, silnice aj.

7. HP: 2. Výrobní faktory

3. Kapitál

- Finanční kapitál
 - peníze
 - cenné papíry
 - úvěry
- nevytváří výrobky
- slouží k nákupu hmotného kapitálu (majetku)
- k placení za práci pracovníků
- k placení režijních nákladů (spotřeba energie, nájemné apod.)

7. HP: 2. Výrobní faktory

3. Kapitál

■ Dvě ceny kapitálu:

- Úrok = cena kapitálu vloženého např. do banky /peníze „vydělávají samy“, ale málo/
- Zisk = cena kapitálu, kterou očekává vlastník při aktivním podnikání s tímto kapitálem

7. HP: 2. Výrobní faktory

3. Kapitál

■ Trh kapitálu

- ✓ Trhy kapitálu v peněžní podobě nazýváme
finanční trhy
- ✓ Organizátory těchto trhů jsou burzy cenných
papírů a devizové burzy
- ✓ Na těchto finančních trzích obchodují např.
banky, investiční fondy, pojišťovny apod

7. HP: 2. Výrobní faktory

4. Informace

- řada ekonom. procesů dnes velmi složitá
- bez odpovídajících informací nemohou proběhnout
nebo proběhnou špatně
- proto informace /software, know-how apod./ stále
více nabývají v moderní ekonomice na významu
- informace avšak rychle zastarávají, proto musí být
neustále nahrazovány informacemi novými

7. HP:

2. Rozdělování a přerozdělování

- Rozdělování = účastníci výrob. procesu získávají odměnu za své výrobky vyrobené v procesu výroby /1. fáze HP/:
 - vlastníci přírodních zdrojů- rentu
 - zaměstnanci – plat/mzdu
 - podnikatelé - zisk / úrok
- Přerozdělování = odvod části odměny, ve formě daní, soc. a zdravot. pojištění, do veřej. rozpočtů (t.j. stát. rozpočtu, rozpočtu krajů a obec. rozpočtů) ➔ přerozdělení i ostatním členům společnosti, kteří se na výrobě nemohli podílet (děti, důchodci, nemocní, nezaměstnaní apod.)

7. HP:

3. Směna

- proces, ve kterém výrobci hledají odběratele pro své výrobky či služby a obchodníci hledají zákazníky pro své zboží či služby
- pokud výrobci najdou odběratele a obchodníci své zákazníky dochází ke směně (peníze za zboží, zboží za zboží) a odběratel i výrobce dosahují zisk
- v opačném případě odběratel i výrobce nedosahují zisku, ale prodělávají

7. HP:

4. Spotřeba

- poslední fáze hospodářského procesu
- proces uspokojování potřeb
- spotřeba omezena finančními možnostmi i výrobou
- Členění spotřeby:
 - ✓ a) spotřeba konečná – spotřeba konečných zákazníků (sním rohlík, nosím boty apod.)
 - ✓ b) spotřeba výrobní – spotřeba výrobních prostředků ve výrobě (z materiálu a energií se vyrábí výrobky apod.)

7. HP:

4. Spotřeba

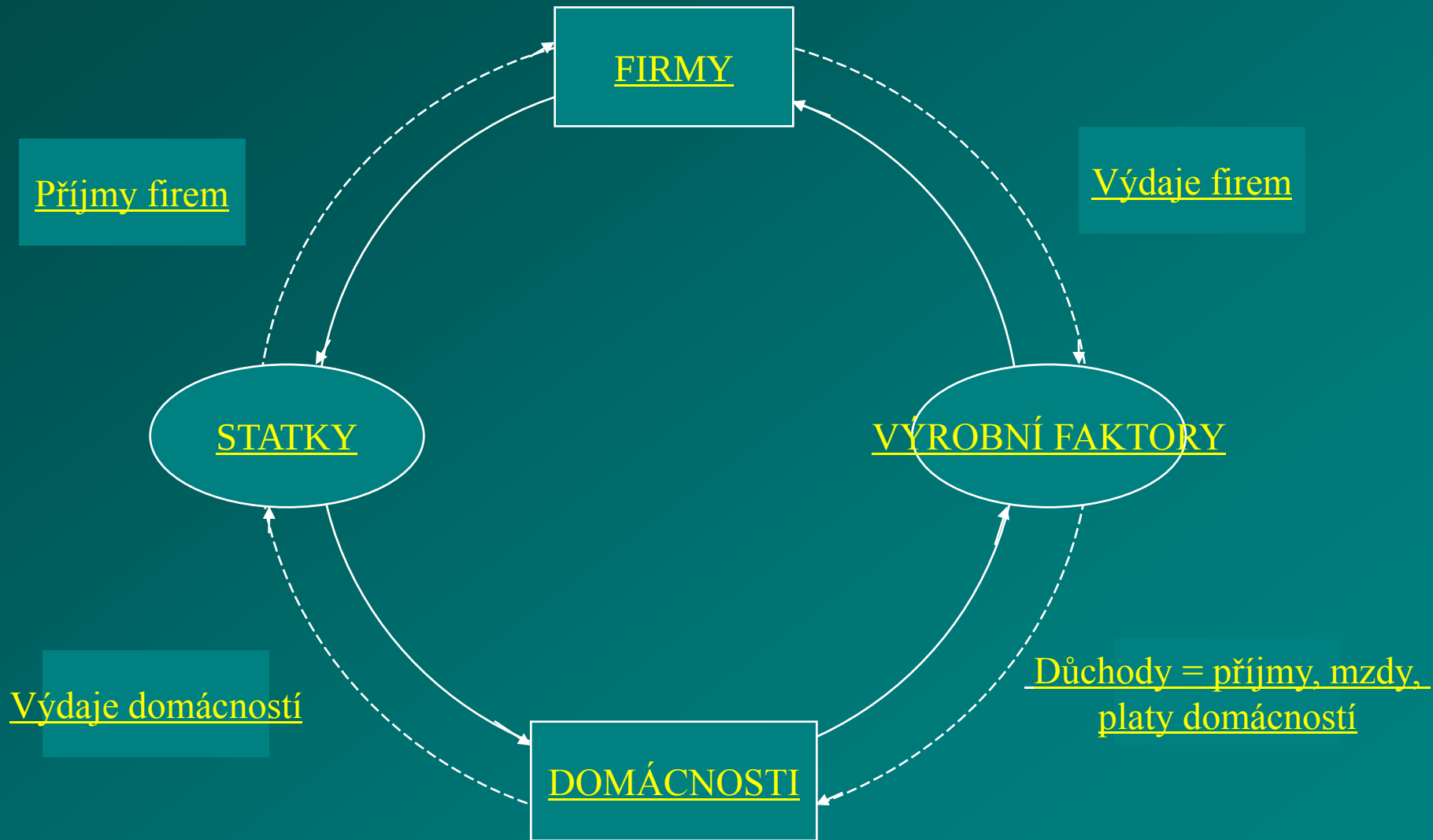
✓ c) spotřeba jednorázová /okamžitá/ –
uspokojení potřeby jídla

✓ d) spotřeba dlouhodobá – uspokojování
potřeby dlouhodobým užíváním (vybavení
bytu nábytkem, pořízení auta apod.)

Graf tržních subjektů

Ekonomický koloběh

Otázky k opakování

- 1. Co je ekonomie a čím se zabývá?
- 2. Co je ekonomika?
- 3. Co zahrnuje hospodářský proces, který zkoumá ekonomie?
- 4. Jak se dělí ekonomie?
- 6. Co je potřeba?
- 7. Jak dělíme potřeby? Uvedte příklady.
- 8. Podle čeho se liší potřeby? Uvedte příklady.
- 9. Čím uspokojujeme potřeby?
- 10. Co jsou statky?
- 11. Jak dělíme statky? Uvedte příklady.
- 12. Co jsou služby? Jak je dělíme?
- 13. Co jsou veřejné statky a služby? Kdo je hradí?
- 14. Co je spotřeba a jak ji dělíme? Uvedte příklady.

Otázky ke zopakování:

- Vysvětlete rozdíl mezi ekonomií a ekonomikou.
- Uved'te, co popisuje makroekonomie a co mikroekonomie.
- Jaké 4 základní sektory ekonomiky rozlišujeme?
- Vyjmenujte a popište základní sektory národního hospodářství.
- Vyjmenujte 3 základní ekonomické otázky.
- Co jsou to ekonomické statky?
- Uved'te základní výrobní faktory.
- Jaké 3 základní tržní subjekty znáte?
- Popište stručně ekonomický koloběh.

Použitá literatura:

- HOLMAN, R., POSPÍCHALOVÁ, D. *Úvod do ekonomie*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2001. ISBN 8071790230.
- SAMUELSON, P. A. a NORDHAUS, W. D. *Ekonomie*. 2. vyd. Praha : Svoboda, 1995. ISBN 802050494X.